“Psixologiya tarixi” fanining 2021/2022 o’quv yili uchun mo’ljajlangan

SILLABUS

Fanning qisqacha tavsifi		
OTMning nomi va joylashgan manzili:	Guliston davlat universiteti	Yangier shahar, 2- mikrorayon
Kafedra:	Pedagogika va psixologiya	“ Pedagogika ” fakulteti
Ta’lim sohasi va yo’nalishi:	110000 - Pedagogika	5210203 –Psixologiya (amaliy psixologiya)
Fanni (kursni) olib boradigan o’qituvchi to’g’risida ma’lumot:	**O’qituvchi: Mirzoyev Jamshid Turdaliyevich**	**Mirzjamshid003@gmail.com**
Dars vaqti va joyi:	A bino 204- auditoriya	**Kursning davomiyligi:** Kuzgi s: 06.09.2021-26.12.2021
Individual grafik asosida ishlash vaqti:	Dushanba, payshanba va juma kunlari 14.00 dan 17.00 gacha	
Fanga ajratilgan soatlar	**Auditoriya soatlari: 240** **Ma’ruza:** 44 / Amaliyot **46**	**Mustaqil** 150 **ta’lim:**
Fanning boshqa fanlar bilan bog’liqligi :	falsafa va bialogiya, tarix fanlari bilan	

Fanning mazmuni	
Fanning dolzarbligi va qisqacha mazmuni:	**Fanni o’qitishdan maasad** - 5210203 - Amaliy psixologiya talabalarining fanini vujudga kelishi va rivojlanishi, mustaqil fan sifatida tarkib topishining tarixiy ildizlari hamda O’zbekistonda va jahonda psixologiyani rivojlanish yo’lidagi yo’nalishlar va maktablarni faoliyatini o’rgatishdan iborat. **Fanning vazifasi** - psixologiya tarixi bo’yicha bilimlarni dolzarblashtirish va mazkur predmet bo’yicha yangi bilim olishga bo’lgan motivatsiyani shakllantirish, mustaqil ta’limni shakllantirish; jaxon va Vatanimiz tarixida yuzaga kelgan ilg’or psixologik g’oyalarni tarixiy jarayon sifatida taqdim etish; o’tmish allomalari, buyuk psixologlar tarjimai holi bo’yicha keltirilgan ma’lumotlar aosida ilmiy mehnatning o’ziga xos xususiyatlarini ko’rsatib berish
Talabalar uchun talablar	• psixologiya mutaxassisligi, sohaga oid asosiy tushuncha va tamoyillari, psixologiyaning fan sifatida rivojlanishi, turli psixologik nazariyalar haqida tasavvur va bilimga ega bo’lishi; • turli psixologik maktablar, ularning namoyondalari va asosiy nazariyalari, psixologiyaning asosiy metodlari va tarmoqlari, psixodiagnostik metodlarning xususiyatlarinibilish va ulardan foydalanish ko’nikmalariga ega bo’lishi; • talaba turli psixologik va psixodiagnostik metodlarni qo’llash, psixologiyaning rivojlanish muammolari bo’yicha yechimlar qabul qilishmalakasiga ega bo’lishi kerak.
Elektron pochta orqali munosabatlar tartibi	Professor-o’qituvchi va talaba o’rtasidagi aloqa elektron pochta orqali ham amalga oshirilishi mumkin, **telefon orqali baho masalasi muhokama qilinmaydi, baholash faqatgina universitet hududida, ajratilgan xonalarda** va dars davomida amalga oshiriladi. Elektron pochtani ochish vaqti soat 15.00 dan 20.00 gacha
Ta’lim texnologiyalari va metodlari:	• ma’ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; taqdimotlarni qilish;
Kreditlarni olish uchun talablar:	Fanga oid nazariy va amaliy tushunchalarni to’la o’zlashtirish, tahlil natijalarini to’g’ri aks ettira olish, o’rganilayotgan muammolar haqida mustaqil mushohada yuritish vajoriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo’yicha yozma ishni topshirishi zarur.

Fandan o'tiladigan mavzular va ular bo'yicha mashg'ulot turlariga ajratilgan soatlarning Taqsimoti

T/r	Fanning bo'limi va mavzusi, ma'ruzamazmuni	Soatlar				
		Jami	Ma'ruza	seminar	O'RTMI	TMI
1-semestr						
1.	Psixologiya tarixi fanining predmet va vazifalari	13	2	2	5	4
2.	Psixologiya tarixining metodlari va manbalari	11	2	2	5	2
3.	Antik davr psixologiyasi	13	2	2	5	4
4.	Ong haqida ta'limotlar	11	2	2	5	2
5.	Ijtimoiy va madaniy-tarixiy psixologiya	11	2	2	5	2
6.	Xalqlar psixologiyasi	11	2	2	5	2
7.	Sharq mutafakkirlarining psixologik g'oyalari (IX-XV asrlar)	11	2	2	5	2
8.	Sharq mutafakkirlarining psixologik g'oyalari (XV-XIXasrlar)	11	2	2	5	2
9.	Ong haqidagi psixologik tasavvurlar	11	2	2	5	2
10.	Spinoza psixologiyasi (1632-1677).	11	2	2	5	2
11.	Psixologiyaning mustaqil fan sifatida rivojlanish bosqichi	11	2	2	5	2
	1-oraliq nazorat (test)					
12.	I.M.Sechenovning (1829-1905) psixologiya fani, vazifalari va psixika haqidagi yangicha tasavvurlari	11	2	2	5	2
13.	Zoopsixologiya	10	2	2	4	2
14.	Psixologik maktablarning yuzaga kelishi tarixi	10	2	2	4	2
15.	Eksperimental psixologiyaning shakllanishi: Bixeviorizm	10	2	2	4	2
16.	Psixoanaliz maktabi	10	2	2	4	2
17.	Gumanitar psixologiya.	10	2	2	4	2
18.	Kognitiv psixologiya va yo'nalishlarining rivojlanishi	14	2	4	4	4
19.	Sobiq sovet psixologiyasi: rivojlanish bosqichlari, ilmiy maktablar va zamonaviy yondashuvlar.	10	2	2	4	2
20.	Ijtimoiy psixologiya	10	2	2	4	2
21.	Psixologiyani bugungi rivojlanish holati	10	2	2	4	2
22.	O'zbekistonda psixologiyani rivojlanishi va istiqbollari.	10	2	2	4	2
	2-oraliq nazorat (test)					
	Yakuniy nazorat (test)					
	Jami	**240**	**44**	**46**	**100**	**50**

Va'z mavzulari va ko'riladigan asosiy masalalar

№	MAVZU	KO'RILADIGAN MASALALAR	ADABIYO TLAR
1	2	3	4
1.	**Psixologiya tarixi fanining predmet va vazifalari**	Psixologiya tarixini o'rganishning ahamiyati. Psixologiya tarixining predmeti, maksadi, vazifalari. Uning psixika hakida ilmiy bilimlar tizimida tutgan urni. Psixologiya tarixini davrlashtirish: birinchi davr psixologik bilimlarning falsafa va tabiatshunoslik fanlari tarkibida rivojlanishi (IV asr mill.avv.-X1X asr o'rtalariga qadar).	4 (6-11) 5 (4-12)
2.	**Psixologiya tarixining metodlari va manbalari**	Psixologiya tarixi qanday o'rganiladi? Psixologiya fanini metodlari. Qadimgi yozuvlarda psixologiya yoritilishi. Sharq manbalari. Mustaqil rivojlanishi. Turli davrlarda psixologiyani talqini.	4 (12-19) 5 (15-21)
3.	**Antik davr psixologiyasi**	Antik davr psixologiyasida jon haqida materialistik ta'limotlarning asosiy holatlari. Antik materializm cho'qqisi, atomistik materializm. Demokrit va uning ustozi Livkipp dunyoqarashlari (mill.avv.U asr). Antik materializmda «jon» haqidagi ta'limotlar. Demokritning jon haqidagi tushunchasi. Epikurning jon haqidagi tasavvuri. Jonning 8 qismi haqidagi stoiklar tasavvurlari. Ong haqida ta'limotlar.	4 (20-27) 5 (28-31)
4.	**Ong haqida ta'limotlar**	Psixika materiya evolyutsiyasi natijasi ekanligi, Seskanuvchanlik psixikaning sodda shakli ekanligi va uning paydo bo'lishi, Psixikaning taraqqiyot bosqichlari, Hayvonlarning individual va intellektual xatti-harakatlari, Ko'nikma va malakalar, Ko'nikma va malakalarning kabilarni ochib berish	4 (28-33) 5 (34-36)
5.	**Ijtimoiy va madaniy-tarixiy psixologiya**	Xalqlar psixologiyasi. Kollektiv organizm. G.Spenser. Neyropsixologiya haqida. A.L'yebo. E.Dyurkgeym: kollektiv vakillar. Qadriyatlar konsepsiyasi. Instinktlar konsepsiyasi (Mak-Dugall). Psixotexnika.	4 (34-35) 5 (42-43)
6.	**Xalqlar psixologiyasi**	Etnik muammolar va etnik xususiyatlarn o'rganish, iqlimlarni insin psixologiyasiga tasiri	1 (5-15) 4 (37-43) 5 (45-48)
7.	**Sharq mutafakkirlarining psixologik g'oyalari (IX-XV asrlar)**	O'rta asrlarda Markaziy Osiyo mutafakkirlarining psixologik qarashlari. Abu Nasr Forobiyning (873-950 yy.) psixologik qarashlari. Abu Rayxon Beruniy (973-1048 yy.)ning psixologik qarashlari. Mutafakkirning «Mineralogiya», «Geodeziya», «Hindiston», «O'tgan avlodlar obidalari» nomli yirik asarlari ahamiyati. Buyuk qomusiy olim Abu Aliibn Sinoning (980-1037 yy.) «Donishnoma», «Risolai shik», «Tibkonunlari» asarlarida psixologiya sohalariga oid ma'lumotlar. Abu Ali ibn Sino umr davrlari psixologiyasi asoschisi sifatida. Abu Ali ibn Sinoning tibbiyot psixologiyasiga oid qarashlari va ularning bugungi kun fani uchun ahamiyati. YUsuf Xos Xojib XI asrning atoqli mutafakkiri. Uning psixologik qarashlari.	1 (5-15) 4 (43-56) 5 (56-72)
8.	**Sharq mutafakkirlar**	Amir Temur va ijtimoiy-psixologik fikrlar. Alisher Navoiy asarlarida psixologiya masalalari. Mirzo Bedil tomonidan	1 (5-15)

	ining psixologik g'oyalari (XV-XIXasrlar)	oldindan belgilangan «takdirga bayon berish» g'oyalarining tanqid qilinishi. Imom G'azzoliy asarlarida psixologiyaga oid qarashlarning ifodalanishi.. Z.M.Bobur "Boburnoma" asarida turkiy va boshqa xalqlarga entopsixologik yondoshuvi. Marifatparvar olimlar M.Bexbudiy, M.Abdurashidxonov, A.Fitrat asarlarida psixologik qarashlar.	4 (57-64) 5 (74-84)
9.	**Ong haqidagi psixologik tasavvurlar**	Ong psixika mezoni sifatida alohida belgilanishi. Dekart ta'limotining asosi. Psixika inson ichki dunyosi sifatida. Dekart ta'limotida «jon» va «tana» tushunchasi. Dekart dualizmi (1596 -1650). Spinoza psixologiyasi (1632-1677). Falsafiy ta'limotlarda (XVII) empirik psixologiyaning yuzaga kelishi. XUSH asr oxiri va XIX asr boshlarida nemisklassik falsafasidagi psixologik g'oyalar.	1 (5-15) 4 (65-82) 5 (88-99)
10.	**Spinoza psixologiyasi (1632-1677).**	Spinoza hayoti va ijodi uning psixologiyaga qo'shgan xissasi. Spinoza asarlaridagi psixologiya muommosi	1 (5-15) 4 (82-94) 5 (102-113)
11.	**Psixologiyaning mustaqil fan sifatida rivojlanish bosqichi**	Psixologiya fanining mustaqil fan sifatida vujudga kelishi va uning ochiq inqiroz (XIX asrning 60-yillari XX-asrning 1906-10 yillari) davridagi rivojlanishi. Psixologiyaning mustaqil fan sifatida shakllanishida eksperimental psixologiya taraqqiyotida nemis Vil'gel'm Vundtning (1832-1920) o'rni. I.M.Sechenovning (1829-1905) psixologiya fani, vazifalari vapsixika haqidagi yangicha tasavvurlari.	1 (5-15) 4 (95-98) 5 (115-125)
12.	**I.M.Sechenovning (1829-1905) psixologiya fani, vazifalari va psixika haqidagi yangicha tasavvurlari**	I.M.Sechenovning (1829-1905) psixologiya fani, vazifalari va psixika haqidagi yangicha tasavvurlari. I.M.Sechenov asarlarida psixologik qarashlar	1 (5-25) 2 (5-10) 4 (99-103) 5 (130-139)
13.	**Zoopsixologiya**	Ch.Darvin va yevolutsion nazariya. Instinkt. Xayvonlar va insonlar psixikasi. Darvina Djon Romanesning qarashlari. Lloyd-Morganning "iqtisodiyot qonuni". J.Lev "tropizm nazariyasi". Aqliy xarakatlar xabardorligi.	1 (30-49) 2 (11-28) 4 (104-112) 5 (150-154)
14.	**Psixologik maktablarning yuzaga kelishi tarixi**	Chet el psixologiyasida ochik inqiroz. Inqirozning pozitiv mohiyati. Berlinda geshtal'tpsixologiya maktabi vujudga kelishi; M.Vertgeymer, K.Koffka (1986-1941), V.Keller (1887-1967), K.Levin (1890-1947). Tadkikotlarda iroda, affektlar, extiyoj, tafakkur, idrok masalalari ifodalanishi.	1 (66-79) 2 (35-40) 4 (112-118) 5 (159-172)
15.	**Eksperimental psixologiyaning shakllanishi: Bixeviorizm**	Bixeviorizm. Dj.Uotson (1878-1958) talqini. Neobixeviorizm. Psixologiyani mustaqil fan sifatida shakllanishi va eksperimental psixologiyani vujudga kelishi. Rossiyada eksperimental psixologiya rivojlanishi va bixeviorizm vujudga kelishi.	1 (66-79) 2 (48-51) 4 (119-127) 5 (173-176)
16.	**Psixoanaliz maktabi**	Psixoanaliz maktabi. Z.Freyd (1856-1939) psixoanaliz asoschisi sifatida. Zamonaviy metodlarni yaratilishi psixoanaliz maktabi misolida. Geshtal'tpsixologiya.	1 (81-123) 2 (59-79) 4 (127-135)

		«Geshtal't» tushuncha X.Erenfel's tomonidan kiritilganligi (1890).	5 (191-210)
17.	**Gumanitar psixologiya.**	Gordon Olport nazariyasi. Ehtiyojlarni psixologiyada o'rganilishi. Abraxam Maslouni psixologiyaga qo'shgan xissasi. AQSH psixologiyasida gumanitar psixologiyani o'rni. Gumanitar psixologiyani vujudga kelishi va shakllanishi.	1 (127-182) 2 (59-64) 4 (135-140) 5 (223-233)
18.	**Kognitiv psixologiya va yo'nalishlarining rivojlanishi**	Kognitiv psixologiyani vujudga kilishi. Ul'rix Naysserning psixologiya fanini rivojlanishiga qo'shgan xissasi. Kognitiv psixologiyada shaxs nazariyasi. Aarona Bekning kognitiv terapiyasi.	1 (386-409) 2 (103-114) 3 (141-145) 5 (243-256)
19.	**Sobiq sovet psixologiyasi: rivojlanish bosqichlari, ilmiy maktablar va zamonaviy yondashuvlar.**	I.M.Sechenovning psixologik yondashuvlari. Moskva psixologiyasi maktabi asoschisi L.S.Vigotskiy psixologik qarashlari. Faoliyat nazariyasi. Ijtimoiy psixologiya. D.N.Uznadzening psixologiya rivojiga qo'shgan ulkan hissasi.	1 (330-360) 2 (83-90) 4 (145152) 5 (258-284)
20.	**Ijtimoiy psixologiya**	Ijtimoiy psixologiya fanining pridmeti va rivojlanish tarixi. Ijtimoiy guruhlar va shaxs muammosi	1 (362-372) 2 (90-103) 4 (152-157) 5 (290-302)
21.	**Psixologiyani bugungi rivojlanish holati**	APA faoliyati. G'arb va sharq mamlakatlarida psixologiyani rivojlanishi. Zamonaviy psixologiyani yangi yo'nalishlari. BPA faoliyati.	1 (417-453) 2 (114-122) 4 (157-161) 5 (313-340)
22.	**O'zbekistonda psixologiyani rivojlanishi va istiqbollari**	O'zbekistonda psixologiyani vujudga kelishi. Psixologiyani rivojlanishiga xissa qo'shgan olimlar. M.G.Davletshin. M.Vaxidov.V. Tokareva. G'.B.SHoumarov. V.M.Karimova. E.G'.G'oziyev. B.R.Qodirov. O'zbek psixologiyasida maktablarni yaratilishi.	1 (525-534) 2 (122-134) 4 (162-166) 5 (343-351)

Talabalar mustaqil ishi mazmuni

T.r.	Mavzular va topshiriqlar mazmuni	Ajratilgan vaqt (soat)	Informatsion uslubiy ta'minot	Bajarilish muddati
1.	S.L.Rubinshteyn maktabi umumiy xarakteristikasi.	7		1-hafta
2.	Gumanistik psixologiya.	7		1-hafta
3.	Freydizmning psixologiyaga qo'shgan hissasi.	7		1-hafta
4.	Klinik psixologiyaning fan sifatida shakllanishi.	7		1-hafta
5.	Strukturalizm –Vyursburg maktabi.	7		1-hafta

6.	Chet el psixologiyasining zamonaviy holati.	7		1-hafta
7.	Yo'nalishlar evolyutsiyasi, ular o'rtasidagi chegaralar uyg'unligi.	7		1-hafta
8.	O'zbekistonda psixologiyaning rivojlanishi.	7		1-hafta
9.	Shaxs nazariyalari.	7		1-hafta
10.	Frankl va logotoyerapiya.	7		1-hafta
11.	O'tish davri psixologiyasi.	8		1-hafta
12.	Ilmiy psixologiyaning amaliyot bilan yaqinlashuvi.	8		1-hafta
13.	Psixologik konsul'tatsiya tarixi va manbalari.	8		1-hafta
14.	B.G.Anan'yevning psixologiyaga qo'shgan hissasi.	8		1-hafta
15.	P.Ya.Gal'perin psixologik qarashlari.	8		1-hafta
16.	D.B.El'konin va bolalar psixologiyasi.	8		1-hafta
17.	B.M.Teplov psixologik tadqiqotlari.	8		1-hafta
18.	Psixologiya fani sohasida kuchlar konsolidatsiyasi.	8		1-hafta
19.	Psixologiyaning ikkinchi jahon urushidan keyin rivojlanishi.	8		1-hafta
20.	Ilmiy maktablar evolyutsiyasi va ularning zamonaviy psixologiyaning rivojlanishida tutgan o'rni. Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.	8		1-hafta
	Amaliy mashg'ulotlarga tegishli mustaqil ish topshiriqlarini bajarish		Eslatmaga qaratilsin	

Eslatma: Amaliy mashg'ulotlar buyicha mustaqil ish topshiriqlari tegishli mavzular bo'yicha o'quv-metodik majmua oxirida keltirilmoqda

Bahol ash ko'rsat-kichi	**Baholash mezonlari**	**reyting bali**
A'lo, 86-100%	Etarli nazariy bilimga ega. Topshiriqlarni mustaqil echgan. Berilgan savollarga to'liq javob beradi. Masalaning mohiyatiga to'liq tushunadi. Auditoriyada faol. O'quv tartib intizomiga to'liq rioya qiladi. Topshiriqlarni namunali rasmiylashtirgan.	**5**
Yaxshi, 71-85%	Etarli nazariy bilimga ega. Topshiriqlarni echgan. Berilgan savollarga etarli javob beradi. Masalaning mohiyatini tushunadi. O'quv tartib intizomiga to'liq rioya qiladi	**4**

Qoniqarli, 55-70%	Topshiriqlarni echishga harakat qiladi. Berilgan savollarga javob berishga harakat qiladi. Masalaning mohiyatini chala tushungan. O'quv tartib intizomiga rioya qiladi	**3**
Qoniqarsiz 0-54%	Talaba amaliy mashg'ulot darsi mavzusiga nazariy tfyyorlanib kelmasa, mavzu bo'yicha masala, misol va savollariga javob bera olmasa, darsga sust qatnashsa bilim darajasi qoniqarsiz baholanadi	**2**

Informatsion - metodik ta'minot

№	Asosiy adabiyotlar:	Kutubxonada mavjud soni
1.	Batirshina, A.R. Istoriya psixologii: Uchebnoye posobiye / A.R. Batirshina. - M.: Flinta, 2011. - 224 c.	
2.	Breslav, G.M. Istoriya nauchnoy psixologii: Uch. / G.M. Breslav. - M.: Infra-M, 2019. - 432 c	
3.	Veraksa, N.E. Istoriya vozrastnoy psixologii: Detskaya psixologiya / N.E. Veraksa. - M.: Academia, 2017. - 288 c.	
4.	Il'in, G.L. Istoriya psixologii: Uchebnik dlya akademicheskogo bakalavriata / G.L. Il'in. - Lyubersi: YUrayt, 2016. - 389 c.	
5.	Konstantinov, V. Istoriya psixologii.Standart tret'yego pokoleniya / V. Konstantinov. - SPb.: Piter, 2019. - 432 c.	

Qo'shimcha adabiyotlar

6.	2019-2023 yillarda Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universitetida talab yuqori bo'lgan malakali kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish va ilmiy salohiyatni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida. O'zR Prezidentining qarori. PQ-4358. 2019 yil 17 iyun'.	
7.	O'zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida. O'zR Prezidentining Farmoni. PF-5729-son. 2019 yil 27 may.	
8.	O'zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida. O'zR Prezidentining Farmoni. PF-5729-son. 2019 yil 27 may.	
9.	Il'in, G.L. Istoriya psixologii: Uchebnik dlya bakalavrov / G.L. Il'in.. - M.: Yurayt, 2013. - 389 c.	
10.	Konstantinov, V. Istoriya psixologii.Standart tret'yego pokoleniya / V. Konstantinov. - SPb.: Piter, 2019. - 432 c	

.

INTERNET SAYTLARI:

http://textshare.tsx.org http://www.mgimo.ru/fileserver/ http://www.ssu.runnet.ru/... http://www.philol.msu.ru/~rlc2001/ru/sch_14.htm http://www.voppsy.ru http://flogiston.ru/arch http://psychol.ras.ru http://psyberia.ru	